

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ

(Представлено к.е.н., проф. Суліменко Л.А.)

Стаття зосереджена на дослідженні ключових питань визнання грошових потоків як об'єкту бухгалтерського обліку для організації інтегрованої системи обліку грошових потоків. Під час дослідження були використані загальнонаукові методи індукції та дедукції, а також деякі специфічні методи бухгалтерського обліку, до яких належить документування, реєстри бухгалтерського обліку, бухгалтерська звітність.

Внесено пропозиції щодо вдосконалення організаційних процедур контролю і забезпечення збалансованості дебіторської і кредиторської заборгованості, системи облікових реєстрів і форм внутрішньої фінансової звітності, що дозволяють здійснювати їх аналіз, контроль і приймати відповідні управлінські рішення.

***Ключові слова:** грошові потоки, формування грошових потоків, розподіл грошових потоків.*

Постановка проблеми. Велику увагу до управління грошовими потоками обумовлено необхідністю: ефективного управління оборотним капіталом, оцінки короткострокових потреб у наявних грошах та управління запасами, планування часових параметрів капітальних витрат, управління капітальними потребами, фінансування за рахунок власних коштів або кредитів банку, управління витратами та їхньою оптимізацією для більш раціонального розподілу ресурсів підприємства у процесі виробництва та управління економічним зростанням.

Економічне зростання підприємства базується на підтримці його фінансової рівноваги та водночас на забезпеченні максимізації основного цільового показника – вартості підприємства, головним чинником формування якої є грошові потоки. Тому дослідження питань управління грошовими потоками є першочерговими та досить актуальними.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Вивченням сутності, управління та оптимізації грошових потоків займалась значна кількість вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, а саме: І.А. Бланк, А.М. Поддєрьогін, Є.М. Заремба [1], С.І. Кузнецова [2], О.В. Майборода [3], В.В. Нагайчук [4] та ін. Проте ряд питань залишається досі недостатньо вивченими та потребують подальших досліджень.

Метою статті є дослідження питань формування обліково-аналітичної інформації для стратегічного управління грошовими потоками.

Виклад основного матеріалу. Для підприємств, що працюють в ринкових умовах, однією з основних умов їх ефективної діяльності є безперервний рух грошових коштів, що забезпечує функціонування усіх видів діяльності підприємства, сплати зобов'язань та забезпечення розширеного відтворення. Ефективно організовані грошові потоки підприємства є найважливішим симптомом його „фінансового здоров'я», передумовою досягнення високих кінцевих результатів його

господарської діяльності в цілому. Рациональне формування грошових потоків сприяє підвищенню ритмічності здійснення операційного процесу підприємства. Ефективні форми управління грошовими потоками дозволяють підприємству отримувати додатковий прибуток. Основною метою управління грошовими потоками на підприємстві є їх оптимізація, тобто процес вибору найкращих форм їх організації на підприємстві з урахуванням умов і особливостей здійснення його господарської діяльності.

Поняття «грошовий потік підприємства» є агрегованим, тобто таким, що містить у собі різноманітні види цих потоків, які обслуговують господарську діяльність, а саме грошовий потік від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Незбалансованість і нерівномірність надходжень та виплат у розрізі часових інтервалів грошових потоків може призвести як до тимчасового дефіциту, так і до виникнення тимчасово вільних їх обсягів [4, с. 245].

Грошові потоки, які формуються на підприємстві у процесі його господарської діяльності, є не тільки важливим самостійним об'єктом бухгалтерського обліку, а і об'єктом стратегічного управління.

Визнання грошових потоків як об'єкту бухгалтерського обліку припускає реорганізацію діючої системи бухгалтерського обліку вітчизняних підприємств, з виділенням стратегічного, фінансового й управлінського обліку грошових потоків, виділенням об'єктів і методів обліку відповідно до вимог відповідного рівня управління грошовими потоками підприємства. Проведене дослідження цих питань у комплексі дозволило розробити концепцію побудови і функціонування інтегрованої системи бухгалтерського обліку грошових потоків підприємств і відповідного обліково-аналітичного забезпечення стратегічного, поточного й оперативного управління грошовими потоками підприємства, спрямованого на формування стійкого чистого грошового потоку, що дозволяє забезпечити рентабельність поточної діяльності підприємства, стійке зростання власного капіталу і вартості підприємства у цілому [1, с. 47].

Для організації інтегрованої системи обліку грошових потоків пропонуємо виділяти цільові параметри управління грошовими потоками, включаючи загальний грошовий потік – обсяг продаж; чистий грошовий потік, що формує рівень рентабельності виробництва; накопичений дисконтований грошовий потік, який визначає зростання власного капіталу і вартості підприємства, а також класифікувати грошові потоки за рівнями управління і видами бухгалтерського обліку, що забезпечує формування відповідної облікової інформації і дозволяє істотно доповнити перелік завдань, які стоять перед системою бухгалтерського обліку підприємства.

Для усіх видів бухгалтерського обліку (стратегічного, фінансового, управлінського) пропонуємо виділяти відповідні об'єкти обліку – сукупний, чистий, вільний і дисконтований грошові потоки, а також чисті грошові потоки за видами діяльності, управління, що дозволяє визначити основні об'єкти, які забезпечуються системою інтегрованого обліку грошових потоків [1, с. 47].

Процес стратегічного обліку грошових потоків включає у себе не лише власне облік, але і стратегічний аналіз грошових потоків, а також стратегічний контроль. При цьому на практиці досить складно відокремити один елемент стратегічного обліку від іншого.

Основною системи аналізу та управління грошовими потоками – це наявність оперативної та достовірної облікової інформації, що формується на базі бухгалтерського та управлінського обліку. Інформаційною базою аналізу грошових потоків є дані аналітичного та синтетичного бухгалтерського обліку за рахунками з руху грошових коштів, дані платіжного календаря, бюджету грошових коштів та ін.

Система стратегічного обліку грошових потоків, що пропонується, дозволяє сформувати єдину інформаційну базу системної та несистемної інформації, ретроспективного та прогностичного характеру, яка, в свою чергу, зробить можливим використання передових методів планування на постійній основі.

Система фінансового обліку грошових потоків включає в себе не лише сукупність спеціальних первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансову звітність, а й фінансовий аналіз грошових потоків, їх поточний контроль, що забезпечує реалізацію на практиці функцій, які притаманні всій системі бухгалтерського обліку: інформаційного, аналітичного, контрольного та зворотного зв'язку[1, с. 48].

Методика формування обліково-аналітичного забезпечення фінансового обліку грошових потоків повинна включати наступні елементи:

- організаційні процедури контролю і забезпечення збалансованості дебіторської і кредиторської заборгованості (моніторинг стану заборгованості, виділення простроченої заборгованості тощо) при розробці облікової політики і вибору методів розрахунків з партнерами, зміни заборгованості і фактичної платоспроможності підприємства, що дозволяє забезпечити оперативний моніторинг;

- систему облікових реєстрів і форм внутрішньої фінансової звітності про грошові потоки (картка контрагента, звіт про погашення кредиторської заборгованості, зведена відомість про стан розрахунків з постачальниками (покупцями), зведений звіт про рух грошових коштів, нетипові форми звіту про рух грошових коштів тощо), що дозволяє сформувати єдину інформаційну систему обліково-аналітичного забезпечення фінансового обліку грошових потоків, адекватну вимогам тактичного управління грошовими потоками комерційного підприємства;

- модифіковану методику непрямого аналізу грошових потоків з використанням модифікованого шахового балансу, що дозволяє у доступній і наочній формі виявити взаємозв'язок показників формування і розподілу грошових потоків, які зазвичай представляються у різних формах звітності і вимагають відповідних розрахункових коригувань.

Основне завдання управлінського обліку грошових потоків – слугувати інформаційною базою для прийняття управлінських рішень щодо оперативного управління станом та рухом грошових коштів підприємства. Відповідно до потреб управлінського персоналу необхідна науково обґрунтована організація та впорядкування складу і структури всіх інформаційних потоків, які б гарантували інформаційне забезпечення для прийняття рішень. Враховуючи, що управлінський облік охоплює всі види облікової та не облікової інформації, яка використовується для оперативного управління явищами та процесами у розрізі сегментів та центрів відповідальності, доцільно включити в його наповнення оперативний контроль і аналіз грошових потоків підприємства.

Висновки. Діюча система бухгалтерського обліку, не виділяючи грошові потоки як самостійний об'єкт, не в змозі забезпечити задоволення зростаючих потреб

користувачів, що є одним із факторів зменшення темпу розвитку підприємства. У широкому сенсі грошовий потік, як облікова категорія, представлений сумою нерозподіленого прибутку й амортизаційних відрахувань, скоригованих на зміну вартості виробничих запасів і розмір дебіторської та кредиторської заборгованостей. У вузькому сенсі грошовий потік як облікова категорія – це розподілений у часі ряд платежів з позитивною і негативною величиною, тобто це рух грошових коштів і їх еквівалентів. Таке трактування грошового потоку дозволило обґрунтовано підійти до структуризації грошових потоків підприємств з урахуванням потреб системи управління і розробити порядок реорганізації діючої системи бухгалтерського обліку підприємств з виділенням стратегічного, фінансового й управлінського обліку грошових потоків,

Список використаної літератури.

- 1.Заремба Є.М. Обліково-аналітичне забезпечення інтегрованого бухгалтерського обліку грошових потоків підприємства / Є.М. Заремба// Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики, 2015, №2. – С. 46-52
- 2.Кузнєцова С. І. Методологічні засади трансформації бухгалтерського обліку як напрям розвитку інформаційного суспільства / С. Кузнєцова. – Бухгалтерський облік і аудит, 2007. – №7. – С.23-27.
- 3.Майборода О.В. Оптимізація фінансових потоків промислового підприємства: теоретичні аспекти питання/ О.В. Майборода//Економіка розвитку: - Харків: ХНЕУ. – 2012. №1 (61). – С. 107-110
- 4.Нагайчук В.В. Управління грошовими потоками підприємства/В.В. Нагайчук В.В.// Вісник соціально-економічних досліджень, 2014 рік, випуск 1 (52). – С. 245-249.

References:

1. EM Sarema Accounting and analytical support integrated accounting cash flows of the company / EM Zaremba // BUSINESS, FINANCE, MANAGEMENT: issues of theory and practice, 2015, №2. - P. 46-52
2. S. Kuznetsova methodological principles of accounting as transformation direction of the information society / S. Kuznetsova. - Accounting and audit, 2007. - №7. - S.23-27.
3. Mayboroda OV Optimization of financial flows of industrial enterprise: theoretical aspects of the issue / OV Majboroda // Development Economics: - Kharkov: KhNUE. - 2012. №1 (61). - P. 107-110
4. VV Nahaychuk Cash Management Enterprise / VV. Nahaychuk VV // Journal of Social and Economic Research, 2014, Issue 1 (52). - P. 245-249

ПОЛІЩУК Богдан Олександрович, магістр Житомирського національного агроєкологічного університету, спеціальність «Облік і оподаткування».

Наукові інтереси: обліково-аналітичне забезпечення стратегічного управління грошовими потоками.